Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-09-19

Ärende
TN 2021-0647

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Jens Plambeck
08-123 316 51
jens.plambeck@regionstockholm.se

Trafiknämnden
2022-10-20, punkt 10

Yttrande över motion 2021:30 av Lina El Yafi (V) angående en tryggare kollektivtrafik

Ärendebeskrivning

I motionen från Lina El Yafi (V) föreslås att trygghetsarbetet återtas i egen regi, egen yrkesutbildning införs, rekryteringsbasen för trygghetspersonal breddas, hårdare krav ställs gällande arbetsmiljö och arbetsvillkor, krav ställs på närvarande personal och att större samarbete med civila organisationer utreds.

Ärendet avser yttrande av motion.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt motion 2021:30 av Lina El Yafi (V) om en tryggare kollektivtrafik daterad 2021-05-04.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta följande.

1 Föreliggande förslag till yttrande godkänns och översänds till regionstyrelsens förvaltning.

Förslag och motivering

I motionen anges att kollektivtrafiken idag primärt arbetar med trygghet genom att använda ”repressiva åtgärder som kameror, hårdare tag i stop and search-anda”. Vidare lyfts brister i arbetsmiljö för de som arbetar med trygghet inom kollektivtrafiken och att dessa riskerar att leda till bristfälliga beslut och även till

övertramp mot resenär. Motionären menar att grunden för ett bra trygghetsarbete är goda förutsättningar för trygghetspersonal och en god bemanning samt att inte ersätta personal med teknik.

I motionen föreslås att regionfullmäktige ska besluta:

- Att återta trygghetsarbetet i egen regi
- Att införa en egen KY utbildning för trygghetsperson som ska vara längre än dagens utbildning och omfatta likabehandling och konflikthantering som t ex lågaffektivt bemötande.
- Att bredda rekryteringsbasen av trygghetsarbetare så att yrkeskåren bättre speglar samhället i stort.
- Att så länge kollektivtrafiken upphandlas vill vi att det ställs hårdare krav gällande arbetsvillkor och arbetsmiljö.
- Att ställa krav på mer närvarande personal där det idag saknas.
- Att utreda ett större samarbete med civila organisationer.

Nedan beskrivs trafikförvaltningens trygghetsarbete och yttrande över motionens förslag till åtgärder.

Att återta trygghetsarbetet i egen regi
Trafikförvaltningen upphandlar i dagsläget trygghetsresurser till kollektivtrafiken från auktoriserade bevakningsföretag samt civila organisationer. Trygghetsskapande kundnära personal i kollektivtrafiken upphandlas genom trafikutövare.

Trafikförvaltningen har för närvarande inga beslut om att bedriva trygghetsarbetet i egen regi. Trafikförvaltningen ser svårigheter med att bedriva verksamhet kopplat till trygghetsresurser i egen regi med anledning av att detta medför krav på auktorisering som bevakningsföretag. Förslaget kräver dessutom en mer komplex utredning utifrån trafikförvaltningens nuvarande uppdrag.

Att införa en egen KY utbildningen för trygghetsperson som ska vara längre än dagens utbildning och omfatta likabehandling och konflikthantering som t ex lågaffektivt bemötande.
Trafikförvaltningen ställer omfattande utbildningskrav i samtliga upphandlingar av trygghetsresurser och kundnära personal.

Utbildningarna omfattar bland annat följande områden och behandlar därmed likabehandling, konflikthantering och kunskap och bemötande av personer med funktionsnedsättningar:

- Konflikthantering i publika miljöer/ Hur kundnära personal ska hantera och agera i otrygga situationer.
- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning med fokus på osynliga funktionsnedsättningar. Utbildningen ges i samverkan med funktionshindersorganisationerna.
- SL:s ordnings- och trivselregler.
- Social hållbarhet (omfattar bland annat mänskliga rättigheter, FN:s barnkonvention, jämställdhet, diskrimineringslagstiftning)
- Psykisk ohälsa och suicidal prevention.

Trafikförvaltningen anser att ställda utbildningskrav omfattar de behov som beskrivs i motionen avseende utbildningar. Trafikförvaltningen anser därmed inte att det idag finns något behov av krav på en särskild kvalificerad yrkesutbildning, eftersom information, kunskap samt relevanta utbildningar redan finns hos leverantörer och även tillgängliga på marknaden.

Att bredda rekryteringsbasen av trygghetsarbetare så att yrkeskåren bättre speglar samhället i stort.
Trafikförvaltningen eftersträvar genom krav till trygghetsresursleverantörerna att rekrytering ska spegla mångfald i samhället i stort. Vidare ställs krav på att leverantörerna ska eftersträva en jämn köns- och åldersfördelning av rekryterade resurser.

Att så länge kollektivtrafiken upphandlas vill vi att det ställs hårdare krav gällande arbetsvillkor och arbetsmiljö.
Vid upphandling av driften av kollektivtrafiken framgår det i avtalen att gällande arbets- och arbetsmiljölagstiftning ska följas. Trafikförvaltningen följer upp att leverantörerna efterlever gällande lagstiftning samt att leverantörerna följer samtliga ställda krav som påverkar arbetsvillkor och arbetsmiljön för personal som arbetar i kollektivtrafiken.

Att ställa krav på mer närvarande personal där det idag saknas.
Trafikförvaltningen har som ambition att det ska finnas närvarande trygghetsresurser på stationer samt ombord på fordon för att öka den upplevda tryggheten. Då kollektivtrafiken inom Stockholmsregionen utgör ett stort

geografiskt område är det inte fullt möjligt att garantera trygghetsresurser ombord på samtliga fordon och stationer vid var tid.

Uppdraget för trafikförvaltningens upphandlade Trygghetsresurser är att stödja trafikutövarna och dess personal i det trygghetsskapande arbetet för resenärerna inom kollektivtrafiken på platser och områden där behovet är som störst. Trygghetsresurserna utgörs av både ordningsvakter, trygghetsvärdar och egendomsväktare men även av resurser inom de så kallade IOP-avtalen (Idéburet offentligt partnerskap). Dessutom görs specifika satsningar av trafikutövarna med resurser i form av trygghetsteam.

Trafikförvaltningen upphandlade trygghetsresurser ska arbeta trygghetsskapande genom hög synlighet, tillgänglighet och bra bemötande för samtliga resenärer och personal som arbetar inom kollektivtrafiken. För att ytterligare förstärka resenärernas och personalens trygghet kompletteras trygghetsarbetet med tekniska åtgärder för att förebygga och kunna avvärja otrygga händelser, pågående brott som exempelvis skadegörelse samt olyckor. Trygghetscentralen kan med stöd av teknik skyndsamt skicka ut trygghetsresurser för att hantera pågående otrygga händelser. Trygghetsnummer samt trygghetschatt kopplat till Trygghetscentralen är viktiga kontaktvägar för resenärer och personal för att direkt kunna få hjälp och stöd vid otrygga situationer.

Utöver de upphandlade trygghetsresurserna finns även annan personal i kollektivtrafiken som också bidrar till att öka tryggheten för resenärer, exempelvis servicevärdar och stationsvärdar. Dessutom finns och utvecklas stationskonceptet med ökad service till resenärer, exempelvis med bemannade kiosker, som också bidrar till ökad trygghet då fler personer vistas och rör sig på stationen.

Att utreda ett större samarbete med civila organisationer.
Trafikförvaltningen har sedan en längre tid samarbetat med civila organisationer och har även tecknat ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Stadsmissionen. I trafikförvaltningens arbete inom området trygghet ingår det att kontinuerligt samverka och identifiera nya samverkanspartner med bland annat civila organisationer som kan bidra till ökad trygghet i och i anslutning till kollektivtrafiken.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-09-19

Ärende
TN 2021-0647

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Expedieras till

Regionledningskontoret

David Lagneholm
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

Bilaga: Motion 2021:30 av Lina El Yafi (V) för en tryggare kollektivtrafik.

RS 2021-0441

Motion 2021:30

Region Stockholm

Region Stockholm
2021-05-04

Motion av Lina El Yafi (V) för en tryggare kollektivtrafik

Vi får med jämna mellanrum medierapporter om övertramp från trygghetsarbetare mot resenärer i SL-trafiken. Media har rapporterat om hur rasifierade och även andra marginaliserade grupper blir dåligt bemötta i kollektivtrafiken. Samtidigt måste trygghetsarbetet utvecklas för att bättre möte dagens behov. Många unga kvinnor kännes sig otrygga i kollektivtrafiken visar en KTH-rapport som publicerades hösten 2019, där sexuella trakasserier är ett återkommande problem.

Majoritetens lösningar för att stävja otryggheten har varit repressiva åtgärder som kameror, hårdare tag i stop and search- anda. Trygghetsarbetet bedrivs idag av säkerhets-och vaktbolag som är upphandlade av trafikförvaltningen. Kollektivtrafiken är en stressig och komplex arbetsmiljö där man ska lugna ner stökiga situationer,omhänderta berusade personer och hindra skadegörelse. I den här arbetsmiljön är det praxis med långa arbetspass på tolv timmar och begränsade möjligheter till ordentliga raster och toalettbesök. Det är en dålig grund för att kunna fatta bra beslut.

Idag är trenden att bemanningen i kollektivtrafiken minskar och ersätts av kameror, larm och trygghetsnummer som trafikanter själva kan ringa eller chatta med. Fackförbundet Seko som har stor kunskap om situationen i kollektivtrafiken har varit tydliga med att kameror aldrig kan ersätta fysiska personer. Grunden för ett bra trygghetsarbete är att personalen har bra förutsättningar och en god bemanning.

Kollektivtrafiken speglar samhället i stort och även dess problem. Hårdare tag hjälper inte mot dom ökade klyftorna. Andra insatser behövs för att hjälpa människor i utsatt situation. Ett större samarbete med civila organisationer som stadsmissionen skulle möjliggöra att människor får större möjlighet till hjälp istället för att bara avhysas.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att återta trygghetsarbetet i egen regi
att införa en egen KY-utbildning för trygghetsperson som ska vara längre än dagens utbildning och omfatta likabehandling och konflikthantering som t ex lågaffektivt bemötande.
att bredda rekryteringsbasen av trygghetsarbetare så att yrkeskåren bättre speglar samhället i stort
att så länge kollektivtrafiken upphandlas vill vi att det ställs hårdare krav gällande arbetsvillkor och arbetsmiljö.

att ställa krav på mer närvarande personal där det idag saknas
att utreda ett större samarbete med civila organisationer

Lina el Yafi